

Tõbede furnamine mõib inimese leha ja meele-
mõistust teiselt moondada, iseäranis leitakse wähest
haigeid, kes haiglikul luulemise wäl imelikult wigast
endal arwawad olema. Mõnda on seda nähtud,
kus üks ja teine ennast klaasist usub tehtud olema;
mõni kardab, et käed ehk jalad klaasist on ja ei
raadsi neid kuhugi panna; mõnel teisel on laululind
pää sees, kaas, hiir, kon ehk muu elukas kõhus;
mõnel neli ja wiis konna ühesorruga! Lapsi leitakse
sagedast, kes palju süa tahtwad ja siiski äralõpewad,
mis enamiste foolikade läbi sünnib. Mõnda lautab
mõnikord lehm piima udarast, kui ta logemata se-
sugust rohku juhust sööma, mis temale wiga teeb;
ehk hobused mõiwad äkitselt otsa lõpeda, kui hooletu
sulane üleliiga koormat peale paneb, ehk hooletu
joodab, teise korra jälle palawal kuiwal aeral joot-
mata jätab. Seal arwawad siis rumalad inimesed:
et haige inimestele ja elajatele wigad peale olid pan-
dud, et lapse kosumine ärawõdetud on. Sortsid ja
nõiad pidid kuradi abiga tõbe, kas nõia-leraga ehk
muul wiisil teele saatma. Teised olid kawalamad
petised, ütlesiwad: meie mõime peale pandud ja
tuulest tulnud wigale abi teha; meie paneme, kui
tahate, weel raske wiga sellele, kes teile kahju oli
teinud. Nõmad tegid mitmeid wiisi tempusi, pobi-
sesid sõnu wiina sisse, mis haigele jua anti, ehk
mõisga teda peeti; mõnikord keedeti ka maarohust ja
anti haigele sisse. Saab mõni haige aegamööda

wägewa elu-rommu läbi termeks, siis võidakse: se
ehk se küla arst wai maa-tark on temale abi toonud;
se ootab iga wigale wastust teha. Sedawiisi tuleb
rumalate lori järel teisi weel rumalamaid, need us-
wad, et mõnel maana, ja tuule-targal meelewalda
on, misga nad nõia ja kuradi tööd tühjaks teewad.
Kes neilt abi lähäb otsima, peab rohkest andeid
wiima, raha maksma ja mõnikord weel teist tasumist
tõutama, mis sügisel käte wiaakse. Neid kuulsaid
tarkasi weetakse ühest kihelkonnast teisi, lunastatakse
nende käest sõnu tõbede ja wigade wastu, lastakse
warga kuhu wiina-pudelis näidata, Saksa wiha kül-
lest mõta, kenne seest wälja ajada ja muid ime-
teguist sünnitada.

Järwa-maal elas — mõni aastad teed —
üks põdeja naisterahwas, kes tõeste uskus, et
teine kuri inimene konnad tema sisse oli läkita-
nud. Tema läks Rakwere ligidalle ühe kuulsa
targa käest abi otsima. Tark ütles, kui tegija kuhu
wiinast näha oli saanud: „Sinu konnad on kolme
ahelaga kinni lõidetud, aga mina peastan sind siiski
nende käest. — Tema andis naisele rohku, mis naine
teisel hommitul enne pääwa tõusu sisse pidi wõtma.
Kui ta rohu peale pööritama, ehk otfendama hakkas,
siis käs kis tark: pimedas nurgas ämbriose otfendada,
ämbri pealt riidega kinnikata ja tugewast wastu
hoida, et wäljatulnud elusad enne ei peaseks, kunni
arst senna jõuaks. Kõik sündis nõnda, kuidas ette